

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 490/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej JUDr. Ing. Ľubomírom Niedelským, advokátom, Hviezdoslavova 7, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K2-48 Er 1935/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K2-48 Er 1935/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K2-48 Er 1935/2016 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Košice **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Košice **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **663,57 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a jej argumentácia

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. augusta 2023 a prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 490/2023-11 z 27. septembra 2023

domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Košice (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. K2-48 Er 1935/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje prikázať mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez prietahov a zakázať mu pokračovať v porušovaní označených práv. Žiada priznať finančné zadosťučinenie vo výške 25 000 eur. Požaduje tiež náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľka je povinnou v 3. rade v exekučnom konaní vedenom na základe návrhu na vykonanie exekúcie podaného 20. apríla 2016 na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) o vymoženie sumy 365 133,10 eur s príslušenstvom. Okresný súd uznesením č. k. 48 Er 1935/2016 z 11. novembra 2019 v druhom výroku zamietol návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. g) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov. Sťažovateľka proti tomuto výroku uznesenia podala cez svojho advokáta 13. februára 2020 odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 17. februára 2020.

3. Mestský súd a predtým okresný súd nepredložili odvolanie odvolaciemu súdu, čo mali urobiť podľa § 377 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) bezodkladne po vykonaní úkonov podľa § 373 až § 375 CSP, ktoré taktiež súdmi neboli vykonané. V napadnutom konaní mestský súd spôsobil prietahy tým, že po dobu viac ako 42 mesiacov vôbec nekonal, odvolanie sťažovateľky si ponechal u seba a znemožnil tak odvolaciemu súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky. Dochádza k nezmyselným prietahom. Sporná vec je súčasťou štandardnej agendy všeobecných súdov. Od súdu vyžadované úkony sú veľmi jednoduché. Sťažovateľka svojím postupom neprispela k neprimeranej dĺžke konania alebo nezapríčiniła vznik zbytočných prietahov.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie mestského súdu:

4. Súd o návrhu sťažovateľky rozhodol tak, že nepovolil odklad exekúcie a jej návrh na zastavenie exekúcie zamietol. Sťažovateľka podala proti výroku o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie odvolanie, avšak v odvolaní nedotknutom prvom výroku nadobudlo uznesenie z 11. novembra 2019 právoplatnosť 29. januára 2020. Okresnému súdu bol 25. februára 2020 doručený podnet na zastavenie exekúcie v časti a mestský súd 24. júla 2023 vo výroku I exekúciu vedenú proti povinnému v 1. rade zastavil a vo výroku II povolil odklad exekúcie proti povinnému v 1. rade do právoplatnosti rozhodnutia. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 10. augusta 2023. Na základe návrhu súdneho exekútora doručeného 16. augusta 2023 bola uznesením z 26. septembra 2023 vyhlásená exekúcia proti povinnému v 2. rade za neprípustnú a exekúcia proti povinnému v 2. rade bola zastavená. Odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu z 11. novembra 2019 podané 17. februára 2020 bolo odoslané na vyjadrenie oprávnenému až 28. septembra 2023. Na základe uvedenej nečinnosti súdu je nad ďalšou plynulosťou v tomto

konaní nariadený dohľad podpredsedníčkou súdu, a to v dvojtýždňových intervaloch. Žiadané primerané zadost'učinenie je neprimerane vysoké a v prípade vyslovenia porušenia označených práv mestský súd navrhuje priznať nižšie ako žiadané primerané zadost'učinenie.

II.2. Replika s'ťažovateľky:

5. Z vyjadrenia mestského súdu bez pochybností vyplýva, že vlastným zavinením spôsobil pried'ahy minimálne v dĺžke 3 rokov a 7 kalendárnych mesiacov tým, že nepredložil odvolanie s'ťažovateľky na rozhodnutie odvolaciemu súdu napriek tomu, že tak mal urobiť bezodkladne po vykonaní úkonov podľa § 373 až § 375 CSP, ktoré tiež v tej lehote neboli vykonané. Ani vo februári ani v auguste 2023, keď mestský súd pracoval so súdnym spisom, keď rozhodoval o zastavení exekúcie proti povinným v 1. a 2. rade, svoje pochybenie neodstránil a ďalej spôsobil pried'ahy v konaní. Konat' začal až vtedy, keď mal vedomosť o podanej ústavnej s'ťažnosti. Niet žiadneho ospravedlniteľného dôvodu na nekonanie mestského súdu, pričom mal vykonať iba triviálne úkony, ktoré by následne umožnili posúdiť odvolanie s'ťažovateľky odvolacím súdom. Tým až absurdným spôsobom porušil právo s'ťažovateľky na spravodlivý proces.

6. Svojím nekonaním počas uvedenej doby umožnil mestský súd vykonávanie nezákonnej exekúcie, počas ktorej súdny exekútor realizoval zrážky zo mzdy s'ťažovateľky v prospech oprávneného v sume 59 803,48 eur, o ktoré môže definitívne prísť v prípade zmeny pomerov na strane oprávneného, aj keď exekúcia bude v budúcnosti zastavená. S'ťažovateľka počas dlhého obdobia nekonania súdu žila iba z neexekvovateľnej časti mzdy na hranici životného minima, čo malo neblahý vplyv na jej zdravie, psychiku, spoločenský a rodinný život, finančnú situáciu a pracovnú povosť v zamestnaní, a preto je ňou požadované finančné zadost'učinenie primerané.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

7. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez pried'ahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019). Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľ nachádzal v predmetnej veci počas konania.

8. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04, III. ÚS 229/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných pried'ahov nevyníma. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03 a III. ÚS 125/07).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy [a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsah je v zásade rovnaký (IV. ÚS 302/2020)], ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

10. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že exekučné konanie spravidla treba považovať za konanie po právnej stránke, ako aj po faktickej (skutkovej) stránke za pomerne jednoduché. Je to dané tým, že o spore účastníkov exekučného konania bolo už právoplatne rozhodnuté vo veci samej exekučným titulom, ktorý je podkladom na nariadenie exekúcie. Medzi účastníkmi exekučného konania už preto nemôže byť sporné, aké práva prináležia oprávnenému a aké záväzky má voči oprávnenému povinný. Zmyslom exekučného konania je nútená realizácia práv oprávneného, keďže povinný dobrovoľne nesplnil, resp. čiastočne nesplnil povinnosti uložené v právoplatnom exekučnom titule. Dĺžka exekučného konania teda nie je ovplyvnená zložitou veci, a tak to nebolo ani v prípade sťažovateľky.

11. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu mestského súdu nezistil také závažné skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s doterajšou dĺžkou namietaného konania. Vytknúť by jej bolo možné jedine to, že na tvrdený neblahý vplyv nerozhodnutia o jej odvolaní po celú dobu ani raz neupozornila mestský súd, resp. predtým okresný súd. Mestský súd však aj bez upriamovania pozornosti sťažovateľkou zaťažovala povinnosť viesť konanie bez zbytočných priet'ahov. Právoplatné rozhodnutie o odvolaní pre sťažovateľku nepochybne subjektívne malo význam, z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva nejde o konanie, pri ktorom je zvýšená požiadavka na rýchlosť konania.

12. V súvislosti s hodnotením samotného postupu všeobecného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd poukazuje na obsah súdneho spisu, ktorý potvrdzuje priebeh konania opísaný sťažovateľkou a mestským súdom. Mestský súd opis úkonov uvedený v ústavnej sťažnosti potvrdil a vo svojom vyjadrení ho len doplnil, ústavný súd preto považoval priebeh konania za nespornú skutočnosť a detailnejšie neuvádzal ďalšie úkony.

13. Predmetom prieskumu v napadnutom konaní môže byť, rešpektujúc viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania [§ 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], postup mestského súdu od doručenia odvolania sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu z 11. novembra 2019, teda od 17. februára 2020. Ústavný súd konštatuje, že od tohto momentu do podania ústavnej sťažnosti uplynuli 3 roky, 6 mesiacov a 8 dní. Mestský súd (predtým okresný súd) bol do 24. júla 2023, keď vydal uznesenie o zastavení exekúcie proti povinnému v 1. rade, úplne nečinný. Ako sťažovateľka čiastočne správne podotýka, ani pri práci so spisom v júli 2023 si nevšimol podané odvolanie sťažovateľky, o ktorom nebolo rozhodnuté. To svedčí aj o neefektívnom postupe mestského súdu. Až o mesiac po podaní ústavnej sťažnosti

mestský súd vykonal ďalší úkon (zaslanie odvolania sťažovateľky oprávnenému na vyjadrenie podľa § 373 ods. 3 CSP) v súvislosti s odstraňovaním právnej neistoty sťažovateľky. Obdobie do právoplatného rozhodnutia sa navyše ešte predĺži v dôsledku potreby vykonania zostávajúcich úkonov pred predložením veci odvolaciemu súdu, ako aj v dôsledku rozhodovania odvolacieho súdu.

14. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k vzniku zbytočných prietáhov, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

16. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal mestskému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, pretože v čase vydania tohto nálezu nie je vec právoplatne skončená a mestský súd plánuje vykonať ďalšie úkony do predloženia veci odvolaciemu súdu.

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

18. Sťažovateľka sa domáhala priznania finančného zadosťučinenia v sume 25 000 eur, ktoré odôvodnila neblahým vplyvom obdobia nekonania súdu, počas ktorého boli vykonávané zrážky z jej mzdy, na jej zdravie, psychiku, spoločenský a rodinný život, finančnú situáciu a pracovnú povest' v zamestnaní.

19. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju judikatúru a zásadu spravodlivosti, ako aj skutočnosť, že sťažovateľka mohla dôvodne pociťovať právnu neistotu spôsobenú neúčinným postupom mestského súdu. Do úvahy zobral tiež postoj a správanie sťažovateľky v súdnom konaní. V naznačených súvislostiach ústavný súd pripomína zásadu „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ktorá zdôrazňuje aj vlastné pričinenie sťažovateľa o ochranu svojich práv, keď požaduje, aby aj sťažovateľ počas trvania celého súdneho konania sledoval svoje subjektívne práva a robil také kroky, v ktorých dôsledku by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu. Podľa názoru ústavného súdu ak by sťažovateľka sledovala svoje subjektívne práva a priebežne sa zaujímal o stav namietaného konania, k náprave nežiaduceho stavu mohlo dôjsť podstatne skôr. O uvedenom svedčí aj skutočnosť, že mestský súd po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie okamžite zjednal nápravu a odvolanie preposlal oprávnenému na vyjadrenie. Zohľadnené bolo aj zavinenie súdu vo vzťahu k možnostiam urýchliť jeho konanie. Ústavný súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné

zadosťučinenie v tejto veci predstavuje sumu 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

20. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 663,57 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

21. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je v sume 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 12,52 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, replika k vyjadreniu mestského súdu).

22. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu